Ч. 142 Середа 26 червня (8 липня) 1896. Рік VI

Виходить у Львові що дня (крім неділь і гр. кат. сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Редакция і Адміністрация: улиця Чарнецкого ч. 8.

Письма приймають ся лиш франковані.

Рукописи звертають ся лиш на окреме жадане і за зложенем оплати почтової.

Реклямациї незапечатані вільні від оплати почтової.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Ґазети Львівскої“.

Передплата у Львові в бюрі дневників Люд. Пльона і в ц. к. Староствах на провінциї:

на цілий рік зр. 2·40
на пів року „ 1·20
на чверть року „ —·60
місячно . . „ —·20
Поодиноке число 1 кр.

З почтовою пересилкою:

на цілий рік зр. 5·40
на пів року „ 2·70
на чверть року „ 1·35
місячно . . „ —·45
Поодиноке число 3 кр.

Робота буковиньских Русинів.

„Правда“ подала в послїднім числї дуже займаву допись з Буковини, в котрій представлена робота Русинів на Буковинї. Знаючи буковиньскі відносини з наочного, особистого погляду і слїдячи за розвоєм рускої справи на Буковинї можемо сказати, що згадана допись представляє зовсїм вірно роботу Русинів на Буковинї і длятого подаємо тут єї до відомости наших читателїв з тим бажанем, щоби она бодай в маленькій части змогла заохотити і Русинів в Галичинї до подібної роботи. В дописи каже ся:

„Писала недавно тому назад одна з львівских руских часописий в статї „Що край то обичай“, як дуже відріжняють ся Русини на Буковинї від своїх галицких братів. Мимохіть пригадують ся нам ті слова, коли беремо ся написати дещо про нашу зелену Буковину.

„Хто інтересуєть ся всїми справами, які обговорюють ся в рускій працї, той замітив напевно, що буковиньскі Русини за послїдних пять лїт ступають незвичайно скоро наперед. В чім тут причина? Адже всї знають, що в осередку буковиньскої Руси, в Чернївцях, жиє лише мала горсточка щирих Русинів (коли говоримо о Русинах, маємо на примітї очивидно лише народовців). Так навіть з тої малої горсточки не всї спроможні брати участь в публичнім житю чи там в громадскій працї, а то однї задля свого уряду, инші задля браку часу, а знов инші, бо не довіряють своїм слабим силам. Керма всїх справ спочиває в руках кількох людий, на котрих чолї стоять наші оба невтомимі посли Єротей Пігуляк і др. Стефан Смаль-Стоцкий. Головно проф. др. Стоцкий яко чоловік ініцияти́ви є душею цїлого громадского житя Русинів. Кілько напастий мусять оба ті посли перетерпіти за свою щиру працю, сего не списав би на воловій шкірі, і на все те відповідати не стало-б місця. Але характеристичне одно: противники наші не виступають против поодиноких питань, які Русини порушують, а накидують ся тепер лише на особи! Сю прояву уважаємо характеристичною тому, бо бачимо в нїй слабу сторону противників; коли вони не можуть вже нїчого закинути самій справі, самим вчинкам, тодї думають „нищити“ Русинів нападами і клеветами на особи. Звістно, такі напасти не вдїють нам нїчого, бо-ж закиди можна лише тодї уважати поважними і єдино тодї треба на них відповідати, коли вони походять із сторони поважної, яку належить ся цїнити, хоч то противник. В сьому-ж випадку годї назвати поважними чинниками чи там часописями такі письма, як Bukowinaer Post, „Православная Буковина“ і „Буковиньскія Вѣдомости“!

Нашим галицким братам може буде неясно, чого гороїжать ся наші противники, чи задля тої паралельки — атже після гадки навіть деяких народовців галицких паралелька то не здобуток, яким можна-б так дуже тїшити ся! Так тут можуть галицкі опозиціонїсти дечого навчити ся від буковиньских Румунів, котрі називають одну руску паралельку смертним ударом для волоского народу! Русини-ж тїшать ся тою паралелькою і докладають всїх сил, аби перша кляса була переповнена. В тій цїли отворено осібний руский курс, де вчить наш патріот-учитель більше як 90 дїтий, розуміє ть ся, безплатно! Коли зважить ся, що окрім тих 90 дїтий зголошують ся — о скілько ми вже доси знаємо — з провінциї ще около 40—50 дїтий, то вийде поважне число 130—140 учеників, що будуть ставляти ся до вступного іспиту. Отсе перший і найлїпший доказ, як розуміють буковиньскі Русини цїнити хоч би „мізерну паралельку“!...

Та не лише та одна руска паралелька роздразнила наших противників до крайности. Не менше причинили ся до того: гарний розвій товариств взагалї, розширене нашої „Буковини“, засноване власної друкарнї, завязане власного банку (Рускої каси) після системи Райфайзена, а вже справдїшним смертним ударом для противників можна назвати народні ради (віча), які наші оба посли скликують в рускій части Буковини. За се все звалюють противники вину на — правительство! В їх орґанах можна майже в кождім числї читати такі небилицї, що мовляв на друкарню дало гроші правительство; а дїйстно справа стоїть так, що за сплачене друкарнї поручили ся своїм власним маєтком три патріоти: посли Єротей Пігуляк, др. Стефар Смаль-Стоцкий і судовий радник Володимир Ясеницкий. Поки-що збираємо складки і хвала Богу вже є 700 зр. зібраних. Кажуть противники, що правительство дало гроші навіть на руский банок „Руска Каса“; дїйстно справа стоїть так, що поки-що вступило яко основателї 26 панів з 35 паями на суму 1400

---

36)

Дїти капітана Ґранта.

Фантастично-наукова подорож Юлїя Верна.

(Дальше).

— Отже зачинаймо — наперав Паґанель. — Панове і панї, беру вас за судиїв, а ти Роберте будеш числити назвища, які я скажу.

Льорд і леді Ґленарван, Мария і Роберт, майор і Джон Менґліс, котрих бавила і живо займала та суперечка були готові слухати Паґанеля; ішло тут впрочім о Австралїю, до котрої ніс їх *Дункан*, отже оповідане Паґанеля приходило в саму пору, тому й попрошено єго, щоби зачав складати докази своєї памяти.

— Мнемозино! — скликнув він — ти богине памяти, мати чистих муз, поможи твому вірному і ревному слузї. — По тім вступі так розпочав своє оповідане.

„Перед двіста пятьдесять вісьмома роками (Паґанель оповідав то 1864 р.) ще Австралїя не була знана. Догадувано ся, що істнує якась велика земля; дві ґеоґрафічні карти, які хоронять ся в бібліотецї вашого британьского музея, а походять з 1550-го року, згадують о великій земли, що лежить на полудне від Азиї і називають єї Великою Явою портуґальскою. Але ті карти не вірні, підроблені, отже переходжу до XVII-ого столїтя. В роцї 1606 відкрив іспаньский мореплавець Кірос землю, котру назвав Австралїя Еспіту Санто. Деякі автори доказували, що то була громада островів Нові Гебриди, а не Австралїя. Але я не вдаю ся в той спір. Почисли Роберте того Кіроса і ідїм дальше.

— Один! — сказав голосно Роберт.

— В тім самім роцї Люїс Вас де Торрес, поручник з фльоти того самого Кіроса, поплив дальше на полудне, щоби оглянути новавідкриті землї. Але цїлу заслугу відкритя треба признати Голяндцеви Гертоґе. Він причалив до берега західної Австралїї під 25° ширини і надав їй назву свою корабля *Ентрахт*. Аж по нім бачимо в тих сторонах чим раз більше число моряків. В 1618 роцї відкрив Зеахен на північнім побережи землю Арнгайм і Діємен. В 1619 р. хрестить Іван Едельс своїм іменем часть західного побережа. 1622 року добиває ся Лєнвін аж до пригірка, котрий носить від того часу єго назвище. В 1627 р. Нуіц і Віт один на заходї, другий на полудни доповняють відкритя своїх попередників і промощують дорогу для команданта Керпентер, котрий з своїми кораблями дістає ся до великого заливу, що носить єго імя. Вкінци в 1642 роцї славний моряк Тасман обпливає остров Ван-Діємен, о котрім гадав, що притикає до суші і падає єму назвище ґенерального ґубернатора Батавії — але вдячна потомність назвала остров Тасманією. Тодї австральску сушу обплили вже довкола; стало звістно що Тихий і Индийский океани обливають єї своїми водами, а в 1655 роцї прозвано той великий остров Новою Голяндиєю. Але то був час, в котрім кінчила ся слава голяндских мореплавців, то й та назва не довго задержала ся. Кілько їх вже маємо Роберте?

— Десятьох!

— Добре. Покінчивши з Голяндцями, перейдїм тепер до Анґлїйців. В роцї 1686 провідник американьских розбишаків морских, голосний і славний в своїм часї Вілїям Демпір по ріжних пригодах переплїтаних найбільшими успіхами і крайною нуждою приплив на кораблі *Сіґнет* до північно-західного берега Нової Голяндиї під 16° 50' ширини, запізнав ся з дикими Австралїйцями і дуже точно описав їх звичаї, убожество в якім жили і степень їх тодїшного умислового розвитку. — В роцї 1699 причалив він до тої самої пристани, в котрій колись був Гертоґе, але не був вже розбишакою, лише капітаном корабля *Ребок*, що належав до королївскої маринарки. Однако доси відкрите Нової Голяндиї не мало нїякого иншого значіня крім того, що збогатили ся ґеоґрафічні відомости. Тодї навіть і не думано кольонїзувати єї, а в трех чвертях столїтя від 1699 до 1770 року не завитав нї один корабель до тих берегів. В тім часї виступає найславнїйший з усїх моряків на сьвітї, капітан Кук, а зараз за ним нова земля заповнила ся виходцями з Европи. В часї своїх трех славних подорожий приставав Джемс Кук все в Новій Голяндиї, а перший раз дня 31-го марта 1770 року. На острові Отагіті оглядав з дуже добрим успіхом перехід Венери через сонце [1]), а відтак пустив ся своїм маленьким кораблем на

[1]) Перехід Венери через круг сонїшний мав стати ся 1769 р. То явище досить рідке і було для науки астрономії дуже важне, бо при єго помочи можна було точно обчислити віддалене землї від сонця.

корон. По зареєстрованю — котре, як довідуємо ся, вже наступило — певно приступить богато більше число в члени і лише грішми тих членів та позичками в инших банках буде наш банок оперувати. Зрештою скажемо отверто, ми не мали би нічого против того, коли-б найшло ся таке, правительство, котре дало би на таку цїль, до якої ми стремимо, гроші. Та в тому й біда, що наше правительство не дає гроші на такі цїли, а за те росийске піддержує наших противників великими сумами!... Мусимо ще одно піднести що-до нашого банку. Він ріжнить ся від галицких тим, що у нас розходить ся дїйстно о підмогу селянам, о дешевий кредит, а нїяк о зиски. Се найлїпше пояснить сам статут, котрий небаром вийде друком“.

Дальше говорить ся в дописи про віча на Буковинї а дописуватель жалуєсь на то, що галицка руска праса не звернула на них уваги. При тім додає дописуватель: „Не можемо також не замітити, що наші віча дуже ріжнять ся від галицких. У нас не розходить ся о демонстрациї, о під'юджуванє народу против поодиноких осіб, як се пр. зробив стрийский меценас, а іде нам лише о поучуванє народу в его найпильнїйших і найважнїйших справах. Коли ми се сказали одному галицкому Русинови, він відповів: „та що то за віче, коли нема як сварити ся з комісарем!“... Здасть ся, коментарів тут не потрібно.

Ми тут лише коротенько натякнули на те, що робить ся у нас на Буковинї і против чого виступають наші противники. Не подали ми ще справи церковної, а то тому, бо до неї займають буковиньскі Русини „прихильно виждаюче“ становище, значить, вони вичікують дїл нового митрополита і опісля зазначать свою гадку рішучо, як взагалї у всїх справах.

Хто знає нашу громаду, той певно признасть, що робить ся у нас досить богато, а коли ще порівнати з роботою львівскої громади, так вийде се порівнанє таки в користь нашу. В чім отже причина? Думаємо, що не помилимось, коли причиною нашого розвою на Буковинї уважаємо: щирість і отвертість у всїх громадских справах. Се і лише се робить нас сильними против наших противників, в нас висловлює кождий член громади отверто свою гадку, він з нею не таїть ся, бо не думає о якійсь згодї з противниками і зрадниками руского народу, і пересьвідчений о вирозумілости инших громадян на его похибки. З одної сторони щирість і отвертість супроти своїх людий, а з другої рішуча борба против москвофілів-зрадників і їх волоских союзників — отсе два головні моменти, що роблять нашу громаду сильною.

А коли порівнаємо се з поступованем одної частини львівских Русинів, то жалко нам стає, що рідні брати одної матери Руси борють ся, що оден Русин накидає ся на другого задля ріжних клевет, а братає ся із зрадником-москвофілом! Кажемо, що стає жалко, але стає инодї й досадно, чом ті напастники не опамятають ся, в чию користь вони „роблять“...

Новинки.

Львів дня 7 липня 1896.

— **На вічу католицкім**, котре розпочинає ся нинї, буде по залагодженю формальностий промавляти Є. Ем. Кар. Сембратович. На слїдуючих засїданях і в секциях будуть промавляти між иншими: Завтра, в середу, др. Шараневич: „О унії берестейській“; ґр. Стан. Тарновский виголосить бесїду на темат: „Наші суспільні задачі і похибки“. В четвер: о. др. Сарницкий: „З історії Унії і дїяльність еп. Терлецкого“. — В секциї І. (жите католицке) буде ґр. Л. Дембіцкий говорити: „О житю католицкім на селї“; др. Петро Стебельский: „О опіцї над запедбаними дїтьми і малолїтними виновниками“. — В сек. ІІ. (економічно-промисловій): др. Стеслович: „О охоронї дрібного промислу і ремесла“; о. прал. М. Пакиж: „О торговли предметами релїґійними“; др. Кульчицкий: „Законодавство о обезпеченях робітників“; о. Ян Бадені: „О товариствах робітничих“. — В секциї ІІІ. (економічно-рільничій) буде промавляти др. Л. Каро „В справі лихви і кредиту селяньского в Галичинї; ґр. К. Шептицкий „О службі в господарствах рільничих“; проф. А. Бахнянин „В справі еміграциї“. — В сек. IV. (Наука і штука) др. Болоз-Антоневич: „В справі штуки церковної“; др. К. Студиньский: „Характеристика і ґенеза утвору полемічного Г. Поґія п. заг.: „Унія 1895 р.“ і реферат: „В справі розслїдів історії Унії церковної. — В сек. V (шкільній): др. М. Барановский, „В справі науки релїґії в школах і службового становища катихитів. — В сек. VI (прасовій): о. Волосяньский, „В справі руских часописий і видавництв для народу“.

— **Вписи учеників** до І-шої кляси новооснованої низшої ґімназиї з рускими паралельними клясами в Чернівцях, будуть відбувати ся 15-го і 16-го, а в разі потреби 17-го липня та 1-го і 2-го, а в разі потреби і 3-го вересня, між 8 а 10 год. перед полуднем в канцеляриї дирекциї (ул. Шкільна).

— **П. Киприян Глїбовицкий**, родом з Трофанівки, одержав степень доктора всїх наук лїкарских на краківскім університетї.

— **Зміна властителїв.** Стан. Гомоляч купив від ґр. Дончиньскої маєтність Кутків, в каменецкім повітї, за 600.000 зр.

— **Видїл товариства „Бурси сьв. Йоана Хрестителя“ в Дрогобичи** оголосив конкурс на приняте 25 учеників до бурси. Кандидати мають внести подання неостемпльовані з метрикою хрещення і послїдним сьвідоцтвом шкільним, заявляючи заразом, скілько зобовязують ся місячно платити. Доплата для кандидатів з повіта дрогобицкого виносить 5—10 зр., з чужих повітів 12—15 зр. Речинець зголошення по день 15-го (н. ст.) серпня с. р. Нечлени вносять 1 зр. вписового. Подання вносити до видїлу на руки дра Володимира Антоневича лїкаря в Дрогобичи.— *П. Кмить* предсїдатель. *А. Рудницкий* секретар.

— **З Рогатинщини** пишуть нам: „Ювилейне торжество місийне Унії берестейскої відбуло ся в Помонятах, деканата ходорівского, дня 28, 29 і 30 червня заходами і трудами тамошного місцевого пароха о. Сабата. На се торжество зґромадило ся над 5 тисяч вірних і множество процесий, як з Беньковець, Вербиць, Васючина, Воскресенець, Деґової, Долишан, Дулиб, Загіря, Княгинич, Сухрова, Псар, Явча. — До сьв. сповіди приступило над 1000 людий. Знамениті проповіди держали оо.: Винницкий з Залїсець, Кмицикевич

всхідну часть Тихого океана. Коли відвідав Нову Зеляндию причалив до одного залива на всхіднім березї Австралїї і найшов там таке богатство ростин, що назвав залив „ботанїчним“. То нинїшний залив Ботані-бей. Відтак завернув на північ і під шіснайцятим степенем ширини, недалеко від пригірка „Смутків“, наткнув ся его корабель *Індівур* на коралеву лаву о вісім миль від берега. Небезпечність була велика. Поживу і гармати вкинено в море і дїйстно корабель немов би яким чудом не потонув; кусень коралю вбив ся в дно корабля, але рівночасно так заткав дїру, що вода не могла дістати ся до середини. Кук вспів свій корабель довести до малої пристани, де впадала мала річка, котру від корабля прозвано Індівур. Там направляли Анґлїйцї три місяцї свій корабель і за той час старали ся навязати потрібні для себе приязні зносини з Австралїйцями, але то їм не конче повело ся. Покінчивши направу, виплили знов на море, держачись заєдно північного напряму. Кук хотів пересьвідчити ся, чи єсть який пролив між Новою Ґвінеєю і Новою Голяндиєю і по многих нових небезпечностях, побачив вкінци море, що простягало ся широко в полудневo-західну сторону. Отже був пролив. Кук переплив его, причалив до малого острова і забрав іменем Анґлїї в посїданє довгий простір берегів, які обплив та назвав ту землю Новим Полудневим Уельсом Три роки пізнїйше виїхав сьмілий моряк на нову виправу. Тодї его підвластний, капітан Фірно, відлучивши ся від него, поплив до берегів краю Ван-Дієнен і вернув з тим пересьвідченем, що ті землї були частию Нової Голяндиї. Аж 1777 року, в часї своєї третої подорожи приплив Кук до одної пристани в краю Ван-Дієнен, а звідтам по кількох місяцях відїхав на Сендвічскі острови, де як звістно найшов смерть з рук диких тубольців.

— То був великий чоловік — сказав Ґленарван.

— А бодай найзнаменитший з моряків, які були на кули земній. Его товариш Банкс піддав анґлїйскому правительству гадку заложити в Ботані-бей карну кольонїю. Аж по нїм пускають ся до Австралїї моряки всїх народів. В послїднім листї, який дійшов від де ля Перуза з Ботані-бей дня 7 лютого 1787, доносить той нещастний моряк, що має намір звідти залив Керпентер, цїле побереже Нової Голяндиї аж до краю Ван-Дієнен. Поїхав і більше не вернув. В 1788 роцї заснував капітан Філїп в Порт-Джексон першу анґлїйску оселю. В 1791 р. обплив Ванкувер полудневі побережа нової землї. В 1792 р. вибрав ся д'Антркасто, аби віднайти де ля Перуза. Обплив Нову Голяндию від заходу і полудня та відкрив по дорозї незнані острови. В 1795 і 1797 роцї Флїндерс і Бес, два відважні молодцї, пустили ся в човні на вісїм стіп довгім вздовж полудневих берегів, а в 1797 р. переплив Бес між краєм Ван-Дієнен і Новою Голяндиєю залив, котрий до нинї носить его назвище. Того самого року, Влямінґ, що відкрив острови Амстердам, звиджував на всхіднім побережи ріку Свен-Рівер, на котрій найшов найкрасший род чорних лебедів. Флїндерс в 1801 роцї пустив ся ще раз на відкрите і під 138° 50' довжини а 35° 40' ширини наткнув ся на два француські кораблї *Ґеоґраф* і *Натураліст*, котрими доводили капітани Боден і Ґамелен.

— Ах, капітан Боден? — перебив майор.

— Так, але чого ви так скрикнули? — спитав Паґанель.

— То нїчого. Говоріть дальше пане Паґанель.

— До вичислених вже осіб — продовжав учений член ґеоґрафічного товариства — додам ще капітана Кінґ, котрий між 1817 і 1822 роками доповнив розслїди берегів північної Австралїї.

— Вже маю двайцять чотири назвищ — сказав Роберт.

— Дуже добре — відповів Паґанель. — Майоре маю вже половину вашої рушницї. А тепер коли я вже покінчив з моряками, перейдїм до подорожників.

— Треба вам признати, пане Паґанель — сказала леді Єлена — що маєте незвичайну память.

— А то тим дивнїйша річ — замітив Ґленарван — що пан Паґанель такий....

— Розсїяний — перебив живо Паґанель. — Ох, я маю память лише до дат і випадків, до чого иншого у мене память слаба.

— Двайцять чотири! — повторив Роберт.

— Двайцять пятий буде поручник Девс. То було в роцї 1789, то єсть рік по заснованю оселї в Порт-Джексон. Тодї вже обплили Австралїю з усїх сторін, знали еї положенє і величину, але нїхто не знав, що є на тій новій землї. Довгий ланцух гір, що тягнули ся рівнобіжно до берега від всходу заступав всякий приступ до середини краю. Поручник Девс по девятьох днях даремних проб мусів вернути до Порт-Джексон. В тім самім роцї хотів перейти той високий ланцух капітан Тінч, але також не лїпше єму повело ся. Ті дві неудачі здержували подорожників від нових проб через три слїдуючі роки. В роцї 1792 полковник Петерсон, сьміливий подорожник африканьский, постановив ще раз спробувати, але також не удалось єму. На другий рік керманич анґлїйскої маринарки, відважний Гевкінс, посунув ся о двайцять миль дальше від своїх попередників. Аж в роцї 1813 найдено перехід на захід від Сіднї. Ґубернатор Макарі пустив ся ним 1815-го року і тодї то по другій сторонї Голубих гір засновано місто Бетерст. Від того часу розпочав ся вже ряд відкрить, котрі збогатили ґеоґрафічні відомости і богато допомогли до розвитку кольонїї. І так: Тросбі в 1819 роцї; по нїм Окслї, що звидїв триста миль краю, дальше Гауель і Гуме, котрі вибрали собі за вихідну точку Твофольд-бей, т. є. як раз то місце, куди переходить трийцятий семий рівнобіжник, а вкінци капітан Стерт, що в 1829 і 1830 роцї розслїджував ріки Дерлїнґ і Муррай.

— Трийцять шість! — крикнув Роберт.

— Знаменито, іду наперед, щоби не переривати — сказав Паґанель. — Ер і Ляйкгардт перебігли і звидїли значну часть краю в 1840 і 1841 роцї, Стерт в 1845, братя Ґреґорі і Гільф-

з Фраги, Ольш з Сухрова і Поленьский з Княгинич. Місия та була дійстно пиром духовним так для парохії Помонят, як і цілої охрестности.

— **Місия духовна** відбула ся в Могильници, пов. теребовельского, в днях 28, 29 і 30 червня. В місиї взяв участь кружок проповідників з-поміж кондекапального духовеньства. Кружок сей під проводом о. Токаря, вивязав ся з своєї задачі знаменито. Хвиля розстаня і пращаня місионерів з вірними була найкрасшим сьвідоцтвом успіхів їх праці. Весь нарід розплакав ся рісними слезами з вдячности і жалю, що так скоро скінчили ся ті хвилі блаженности. Що-до місиї в Могильници, то годить ся замітити, що супротив напливу народу на місию, за мало було духовеньства до обслуги духовних потреб. Крім кружка місионерів, було всего лиш трех сьвященників.

— **Самоубийство.** В неділю пополудни застрілив ся у Львові на цитадели підофіцир від музики 30 п. піхоти Печений. Куля перейшла скрізь груди повисше серця і нещастний в кілька годин опісля помер. Причина самоубийства не звістна.

— **Скритоубийство.** В місті Долині убито вистрілом з рушниці властителя більшої посілости Коладзина. Виновника доси не викрито.

Господарство, промисл, торговля, гиґієна і виховане.

Добрі ради.

— Збиранє насїня і торговля насїнєм. Хто хоче тепер збирати насїнє, повинен вже був, розуміє ся, постарати ся о то, щоби мати як найлїпше і найкрасше, повинен був постаратп ся о як найлїпші роди дотичних ростин, а коли ще хотів мати насїнє на продаж, то повинен був, як найбільше засїяти чи засадити такі ростини, котрих насїнє має найбільший покуп. Але й само збиранє насїня єсть рiчию важною. Била чи галузки з насїнєм треба відтинати а не уривати, бо при уриваню часто марпує ся богато насїня і само засїває ся там, де не потреба. Треба вибирати лиш зовсїм сухе, а відтак ще розложити его в продувнім місци на кілька днів, щоби дійшло а відтак его добре витерти і вичистити. Для меншої скількости насїня для власного ужитку найлїпше поробити паперові мішочки і вписати на них рід і сорту насїня, день і рік, коли єго вібрано. Більшу скількість насїня пряче ся в полотняні мішочки, на котрі налїплює ся картка з відповідною написию. Насїнє треба відтак переховувати в сухім місци і в такім, де би оно в зимі не змерзло. Торговля насїнєм має велике значінє і неодин господар мав би з него красні доходи, коли-б робив собі запас на продаж для цїлої своєї околиці. Замість спроваджувати насїнє здалека від чужих огородників, переплачувати єго і дуже часто діставати ще за свої гроші сьмітє, можна би купувати добре і дорідне насїнє у своїх людий. Була би з того обопільна користь.

— Огірки в таку слотну пору як теперішна гниють дуже легко, особливо тогди, коли лежать на земли. Длятого треба попід галузки огірків попідкладати ріще, на котрім би они спочивали і з котрого би огірки звисали. Щоби огірки довго і богато родили, добре єсть поробити під більшим галузєм неглубокі рівці і галузє в них присипати місцями землею; оно тогди в прикритих місцях буде пускати корінці а тогди й цїла ростина стане сильнїйша. Кінці галузок треба зривати за третим або четвертим листком по послїднім цьвіті з насїнним завязком. Огірки будуть тогди розрастати ся і більше родити. Огірки мають двоякий цьвіт: родючий, під котрим слїдно завязок, і пустий, в котрім суть лиш питочки з головками, що мають в собі пилок цьвітовий, котрий комахи переносять на родючий цьвіт і єго заплоднюють. Пустого цьвіту єсть звичайно богато і єго треба длятого зривати; з родючого цьвіту будуть тогди красші і більші огірки.

— Чим можна годувати коні? Овес для коний найлїпший, але иноді стає так дорогий, що господар змушений шукати чогось иншого, чим би міг добре живити свої коні. Вівса не можна зовсїм нічим иншим заступити, але як досьвід так і наука показали, що по части можна заступити иншим обороком. Звістно, що Араби годують свої коні лиш ячменем. То само роблять і в Єгипті та в полудневій Европі. Але вже в північній Европі сам ячмінь для коний не добрий. За то можна єго дуже добре додавати до вівса. Так само можна додавати кукурузи, жита, бобу і гороху. Кукурузу найлїпше додавати, лиш треба її в жорнах грохи розтерти на ґрубі крупи. Біб і горох треба ще день перед годованєм намочити. Для коний, що працюють тяжко можна крім достаточної скількости сїна і соломи додавати ще на 10 фунтів вівса ще 6 фунтів кукурузи, або 10 фунтів кукурузи і 3 фунти пшеничного ґрису. Коням, що не дуже тяжко працють можна давати 10 фунтів сїна, 40 фунтів бураків, 6 до 7 фунтів вівса і 5 фунтів соломи. Коні живлені бураками тратять витревалість і длятого треба їм збільшити порцію вівса.

— Сьмілість і відвага — то дві сили, котрі надають чоловікови значіня і нераз рішають о єго щастю. Чоловік без сьмілости і відваги буває майже завсїгди податливий, хилить ся перед другим чи потреба чи нї, а звістно, що „на похиле дерево і кози скачуть“. Однакож сьмілість повинна бути без зухвалости, а відвага без бути. Инша приповідка каже: „Наперед не вирпвай ся і позаду не лишай ся“. Але все-таки лїпше рвати ся наперед, як лишати ся по заду, бо вже той, хто хоче іти лиш по середині, побачить незадовго, що єго другі сьміливійші і відважнїйші відопхнуть аж на сам зад. Несьміливість бодай чи не найбільше шкодить нашим селянам. Наш селянин, скоро лиш прийде до міста, то вже такий несьміливий, що, як то кажуть, забуває язик в роті. Нехай лиш приступить до него перший лїпший волоцюга міский, але убраний инакше, як він, то він вже єго перепудить ся. Замість поставитись до него і прогнати єго від себе, він в своїй несьміливости піддає ся єму і нераз стає ся єго жертвою. Але сьміливости може чоловік лиш тогди набрати, коли насамперед має почутє своєї особистої гідности і уміє її сам в собі пошанувати, а відтак коли знає свої права і обовязки горожаньскі. Доки я поступаю так, як велить право боже і людске, доти я паном своєї волї і нїхто не сьміє менї нїчого розказувати, бо я собі так добре свобідний горожанин, як і другий, все одно хто би він не був. Ставити ся до когось без причини або не маючи до того права, то не сьмілість і не відвага, але зухвалість. Зухвалість робить нам ворогів, котрі хотїли би мастити ся, а сьміливість опаматує противника і єднає нам пошановок. Навіть в такім случаю, коли-б право і справедливість були по нашій стороні, то сьміливости нашої не треба посувати за далеко і зважити, чи хтось в силу свого становища не має якогось, хоч подальшого права до нас. Тогди в сьміливости треба бути оглядним, але й зараз показати єму, що ми знаємо, що належить до нас а що до него. При всїй сьміливости треба бути чемним і в словах оглядним, але нїколи не дати собі, як то кажуть, „в кашу наплюти“, бо всї, чи великий, чи малий, стоїмо під одним правом божим і людским. Сьміливість повинен чоловік проявляти цїлою своєю поставою: держатись просто, сьміло дивитись в очи, сьміло промавляти, не гнути ся перед нїким, не цїлувати нїкого по руках, але тїй сьміливости надавати чемностию і розумом та розвагою благородности і висшости.

ТЕЛЕҐРАМИ.

Петербург 7 липня. Цар відложив приняте міскої, сїльских і инших депутаций з нагоди своєї коронациї аж до падолиста.

Рим 7 липня. Сенат ухвалив буджет мінїстерства справ заграничних.

Ларнака 7 липня. На Ципрі далось почути сильне землетрясенє. В Лїмасоль настав загальний переполох. Власти правительственні роздали мешканцям намети.

За редакцию відповідає: Адам Креховецкий.

мен в 1846 роцї звидїли західну Австралію, Кеннеді розслїджував край над рікою Вікторию 1847 року, а в 1848 роцї Австралію північну, Ґреґорі 1852 р., Аостин в 1854 р., братя Ґреґорі від 1855 до 1858 в північно-західній сторонї краю, Беббідж від озера Торренс до озера Ер — а вкінци славний подорожник по австральских краях Стюарт, котрий три рази переїхав цїлу ту часть сьвіта. Перша єго виправа до середини Австралії відбула ся 1860 року. — Пізнїйше, як схочете, оповім вам в якій спосіб перейшли подорожники чотири рази Австралію з полудня на північ. Нинї хотїв би я вже скінчити той довгий ряд назвищ, до котрих мушу ще додати, що поміж 1860 і 1862 роком звидїли Австралію братя Демстер, Клеркcон і Гернер, Берк і Вільс, Нельсон, Велькер, Лендсбру, Мекінлей, Гауіт....

— Пятьдесять шість! — крикнув Роберт.

— Ну, майоре — сказав Паґанель — вже пятьдесять шість, а я вам ще не наименував таких людий як Діпрей, Буґенвіль, Фіз-Рой, Вікем, Стоке....

— Досить вже, досить! — крикнув майор приголомшений тим величезним числом.

— Перу, Коа — говорив Паґанель дальше, розiгнавшись як льокомотива — Бенне, Кенінґем, Нечель, Тір....

— Але змилуйте ся досить!

— Діксон,Стшелецкий, Ред, Вільке, Мічель.

— Дайте вже спокій, пане Паґанель — сказав Ґленарван з сердечним сьміхом. — Не нївечте так бідного майора, будьте великодушні для побідженого.

— А єго рушниця? — спитав ґеоґраф з насьмішкою.

— Ваша, пане Паґанель — відповів майор — хоч я її щиро жалую; але ви мене переконали, що вашою памятию моглиб ви виграти цїлий арсенал.

— Справдї не можна лїпше знати Австралію та всї назвища і найдрібнїйші пригоди, які вяжуть ся з її відкритєм — сказала леді Єлена.

— О, найдрібнїйші пригоди! — повторив майор з сумнївом.

— Що то значить майоре? — спитав обиджений вже Паґанель.

— Кажу, що може не всї події і пригоди, що вяжуть ся з відкритєм Австралії вам знані.

— Так гадаєте? — спитав Паґанель з гордою насьмішкою.

— А як я вам скажу таку одну подію, котрої ви не знаєте, то віддасте менї мою рушницю? — спитав Мек-Небс.

— Віддам в тій хвили.

— Слово?

— Слово!

— Добре. Знаєте, пане Паґанель, чому Австралия не належить до Франциї?

— Але.... менї здаєть ся....

— А бодай яку причину подають Анґлійці.

— Нї, майоре — відповів Паґанель заклопотаний.

— Просто тому, що капітан Боден, хоч був хоробрий, так наполохав ся в 1802 роцї рахканя австралійских жаб, що велїв чим скорше піднести котви і утїк, щоби вже більше не показати ся в Австралії.

— Що? — крикнув учений. — То так говорять в Анґлії? Але-ж то злобна і глупа видумка!

— Дуже глупа, я то признаю — сказав майор — але так говорять в Анґлії.

— То мерзко! — кричав обиджений ґеоґраф. — І в таку брехню вірять Анґлійці?

— На жаль, мушу сказати що так — відозвав ся Ґленарван, серед загального сьміху. — І ви не знаєте того, пане Паґанель?

— Цїлком не знаю. Але протестую, хочби лише тому, що Анґлійці прозивають нас „їдунами жаб“ — а прецї нїхто не їсть того, чого боїть ся.

— Помимо того, так єсть, пане Паґанель — замітив майор сьміючись.

І таким способом славна рушниця в фабрики Мур і Діксон стала знов власностию майора Мек-Небс.

(Дальше буде.)

З друкарні В. Лозиньского під зарядом В. І. Вебера.